

ZNANSTVENI SKUP KALEIDOSKOP DJETINJSTVA – PERSPEKTIVA ISTRAŽIVANJA U HRVATSKOJ, ZAGREB, 15. – 16. VELJAČE 2024.

Institut za arheologiju i Institut za antropologiju zajednički su organizirali znanstveni skup *Kaleidoskop djetinjstva – perspektiva istraživanja u Hrvatskoj*. Dvodnevni skup održan je 15. i 16. veljače 2024. u prostoru Instituta za arheologiju u Ulici kralja Zvonimira 6 u Zagrebu. Znanstveni skup organiziran je u sklopu završetka projekta *Djetinjstvo u protopovijesti na jugu Karpatske kotline*, koji financira Hrvatska zaklada za znanost (IP 2019-04-2520). Projekt je trajao od 2. siječnja 2020. do 31. siječnja 2024.

Organizatorima skupa bila je želja da se tema djece, djetinjstva i njihove svakodnevne prikaže kroz multidisciplinarni – kaleidoskopski pristup da bi se dobila što šira i potpunija slika fenomena djece i djetinjstva u svakodnevici te prikazale promjene shvaćanja i proučavanja dječje svakodnevice.

Skup je započeo pozdravom organizatora, koji su ukratko predstavili projekt, suradnju i rezultate, nakon čega je uslijedio radni dio.

Dva uvodna predavanja predstavila su bioarheološka i antropološka istraživanja u prapovijesno doba. Sofija Stefanović s Filozofskoga fakulteta Univerziteta u Beogradu prikazala je svoja istraživanja i metodologiju rada na međunarodnim projektima *ERC Birth* i *Infano Projekt*. Inovativne i zanimljive metode istraživanja dovele su do novih spoznaja o djetinjstvu, odrastanju, pa i otkrivanju uporabnih predmeta u prapovijesti, prije svega brončanom dobu, na širem području srednje i južne Europe. Katharina Rebay-Salisbury s Odjela za prapovijesnu i povijesnu arheologiju Sveučilišta u Beču predstavila je metode rada i načine istraživanja na temu spola djece u brončanom dobu na području srednje Europe.

Voditeljica skupa i projekta Daria Ložnjak Dizdar iz Instituta za arheologiju u Zagrebu predavanjem *Djetinjstvo u protopovijesti na jugu Karpatske kotline* upoznala je sudionike s metodologijom i rezultatima istraživanja unutar projekta pomoću primjera proučavanja djetinjstva na osnovi fragmentarnih sačuvanih materijalnih tragova zahvaljujući primjeni multidisciplinarnih analiza u proučavanju arheologije.

Lidija Balj iz Muzeja Vojvodine u Novom Sadu predavanjem *Tragovi djetinjstva na praistorijskoj keramici* pokazala je razne sitne/male uporabne predmete od keramike za koje se sa sigurnošću, s pomoću dječjih otisaka i suvremene forenzike, može pretpostaviti da su služili kao dječje igračke odnosno da su ih izrađivala djeca.

Petra Rajić Šikanjić iz Instituta za antropologiju u radu *Djetinjstvo u protopovijesti – bioarheološka analiza* pokazala je kako se analizom kosturnih ostataka pokojnika – u konkretnom slučaju djece – mogu sakupiti vrijedni podaci za bolje razumijevanje djece i njihove uloge u prapovijesnom društvu na području južne i srednje Europe.

Matea Zajc Petranović iz Instituta za antropologiju predavanjem *Rast i razvoj adolescenata Grada Zagreba 1950. – 2010. godine* predstavila je rezultate projekta te objasnila granice kod termina biološke, kronološke i socijalne dobi.

Sanja Nekić iz Hrvatskoga školskog muzeja u Zagrebu imala je izlaganje *Odgojno-obrazovna uloga igračaka u djetinjstvu i odrastanju u 20. stoljeću kroz Zbirku igračaka Hrvatskog školskog muzeja*. Zbirka igračaka HŠM-a nastala je kao rezultat prikupljanja i nužne zaštite takve vrste kulturne baštine u skladu sa suvremenim pedagoškim paradigmatama, a sustavnim prikupljanjem, obradom i prezentacijom igračaka stvara se zanimljiv muzeološki resurs za povijesna i interdisciplinarna istraživanja djetinjstva, odrastanja i kulture svakodnevice u Hrvatskoj. Dejana Nikitović sa Sveučilišta u Calgaryju u uvodnom predavanju *Sva lica djetinjstva: bioarheologija djetinjstva* preko videoveze govorila je o etnoantropološkim istraživanjima na području jugozapadne Amerike kod Pueblo Indijanaca, s naglaskom na sociološki prijelaz u djetinjstvu koji se ne podudara s pretpostavljenim sociološkim kategorijama.

Slijedeći dječje korake: oprema i igračke za djecu prema izvorima kasnog srednjeg vijeka zajednički je rad Gorana Budeča i Suzane Simon iz Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, kojim je započeo drugi dan skupa. U radu su analizirani popisi inventara dobara srednjovjekovnoga razdoblja sa šibenskoga prostora, iz kojih se može rekonstruirati položaj djece i dječja oprema srednjovjekovnoga građanskog društva.

Jelena Marković iz Instituta za etnologiju i folkloristiku izlaganjem *Mnemoničko, narativno, žanrovsko i afektivno lociranje „dječjeg glasa“: pogled iz perspektive etnologije, kulturne antropologije i folkloristike* predstavila je „dječji glas“, odnosno njegovo značenje u okviru etnoloških, kulturno-antropoloških i folklorističkih istraživanja te kulturu pričanja i/ili prepričavanja djetinjstva.

Jasminka Najcer Sabljak s Akademije za umjetnost i kulturu Sveučilišta u Osijeku u radu *Portreti djece u plemićkim obiteljima istočne Hrvatske* zaključila je da su u svim istraženim zbirkama zastupljeni i portreti djece koji u sklopu historiografskih i socioloških istraživanja mogu doprinijeti i širem sagledavanju djetinjstva u vremenu nastanka.

Gordana Keresteš s Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu predstavila je projekt (i njegove rezultate) *Kako smo? Život u Hrvatskoj u doba korone*. Projekt je proveden preko interneta kao psihološko istraživanje prilagodbe djece za vrijeme pandemije koronavirusa. Dobiveni rezultati pokazali su da je psihološko funkcioniranje djece bilo sve više narušeno što je kriza duže trajala te da je djeci itekako potrebna psihološka pomoć i podrška da bi se uspješno nosila s izazovima koje je donijela pandemija.

Nikolina Kolić Antolović iz Centra Izvor izlaganjem *Djetinjstvo danas – iskustva i izazovi* kroz praksu u dječjoj integrativnoj i transgeneracijskoj terapiji pokazala je izazove za djecu, ali i roditelje, u odrastanju u suvremeno doba. Istaknula je važnost

spontane igre nasuprot kontroli odnosno gubitku slobode i kreativnosti u igri. Zaključuje da se pojam djetinjstva nekad i danas mijenja velikom brzinom te se danas sve više povezuje s institucionalnim stjecanjem kompetencija.

Skup je završio okruglim stolom na kojem su sudionici diskutirali kako različite struke gledaju na pojam i definiraju djetinjstvo. Tijekom rasprave i izlaganja voditeljica skupa i okrugloga stola Daria Ložnjak Dizdar napravila je i shematogram s pojmovima koji su se često koristili u predavanjima i raspravama. Shematogram se sastoji od 13 pojmova: *dob*, *inventar*, *prehrana*, *pisani izvori*, *prostor*, *stres*, *dječji glas*, *emocije*, *transgeneracijsko naslijeđe*, *zdravlje*, *igra*, *tijelo* i *okoliš*, što je dobra podloga za nadogradnju i nove spoznaje u proučavanju djetinjstva, koje bi se moglo proširiti i u drugim potencijalnim strukama kojih nije bilo na organiziranom skupu.

Sanja Nekić